

Adina Grigore

LBRIS

We know
books

Cristina Ipate-Toma

**DICȚIONAR
EXPLICATIV
AL LIMBII ROMÂNE**

Editura Ars Libri

Cuvânt înainte.....	4	N.....	282
Listă de abrevieri.....	5	O.....	291
A.....	7	P.....	298
B.....	44	Q.....	318
C.....	61	R.....	318
D.....	131	S.....	318
E.....	158	Ș.....	350
F.....	180	T.....	355
G.....	197	Ț.....	370
H.....	210	U.....	373
I.....	218	V.....	380
Î.....	232	W.....	392
J.....	244	X.....	392
K.....	248	Y.....	393
L.....	250	Z.....	393
M.....	259	Bibliografie.....	399

Prezentul dicționar se adresează elevilor de la clasele primare, gimnaziale și liceale, cuprinzând explicații ale unui mare număr de cuvinte din limba română. Au fost selectate atât cuvinte uzuale, cât și cuvinte mai puțin utilizate.

Dicționarul cuprinde explicații ale sensului sau sensurilor cuvintelor selectate și prezintă de asemenea formele de singular și de plural ale adjectivelor variabile și ale substantivelor.

În realizarea acestuia s-a ținut cont de ediția a II-a a *DOOM* pentru prezentarea formelor corecte ale cuvintelor și ale formelor lor de plural. În cazurile în care *DOOM* acceptă două forme de plural pentru un substantiv, ambele variante sunt prezentate în dicționar. De exemplu, substantivul *balot* poate fi atât de genul masculin, cât și de genul neutru, având forme de plural specifice: *baloți* și respectiv *baloturi*.

Dicționarul cuprinde totodată explicații ale unor expresii și locuțiuni în componența cărora intră cuvintele selectate. Anumite cuvinte din dicționar se întâlnesc în limbajul uzual, dar au și sensuri aparte în anumite domenii de activitate; alte cuvinte sunt utilizate exclusiv în anumite domenii de activitate.

El cuprinde atât cuvinte care au pătruns recent în limba română, cât și cuvinte ale căror sensuri nu mai sunt de actualitate și altele care sunt utilizate doar în anumite regiuni.

În dicționar se regăsește o listă de abrevieri care se întâlnesc pe parcursul lui, fie că este vorba despre prescurtări ce indică părți de vorbire, domenii de activitate sau contexte în care sunt utilizate cuvintele.

Deși volumul a fost conceput pentru uzul elevilor, el poate fi utilizat și de cadrele didactice sau de publicul larg.

Autoarea

abr. = abreviat; abreviere	diplom. = diplomație
absol. = (tranzitiv) absolut	econ. = economie
adj. = adjectiv	electr. = electricitate
adv. = adverb	electron. = electronică
aeron. = aeronautică	elem. = element
agric. = agricultură	exclam. = exclamativ
anat. = anatomie	expr. = expresie
antic. = antichitate	f. = feminin
a. plast. = arte plastice	fam. = familiar
arit. = aritmetică	farm. = farmacie; farmacologie
art. = articol	fig. = figurat
astron. = astronomie	fin. = finanțe
atr. = atribut	fiz. = fizică
biol. = biologie	fiziol. = fiziologie
bis. = termen bisericesc	fon. = fonetică
bot. = botanică	fotogr. = fotografie
chim. = chimie	gen. = genitiv
cib. = cibernetică	gener. = general
cinemat. = cinematografie	genet. = genetică
col. = colectiv	geogr. = geografie
compl. = complement; completivă	geol. = geologie
concr. = concretizat	geom. = geometrie
conj. = conjuncție	geomorf. = geomorfologie
constr. = construcții	glum. = glumeț
dat. = dativ	gram. = gramatică
depr. = depreciativ	iht. = ihtiologie
determ. = determinare	impers. = impersonal

inform. = informatică

interj. = interjecție

invar. = invariabil

ist. = istorie

înv. = învechit

jur. = științe juridice

lingv. = lingvistică

livr. = livresc

lit. = literatură; literar

loc. = locuțiune

log. = logică

m. = masculin

mar. = marină

mat. = matematică

med. = medicină

mil. = termen militar

mit. = mitologie

muz. = muzică

n. = neutru

nav. = navigație

N = nord, nordul

num. = numeral

pedag. = pedagogie

p. ext. = prin extindere

peior. = peiorativ

p. gener. = prin generalizare

pl. = plural

polit. = politică

pop. = popular

prep. = prepoziție

p. restr. = prin restricție

pron. = pronume

We know books psih. = psihologie

recipr. = reciproc

reg. = regional

ret. = retorică

s. = substantiv

spec. = prin specializare

subst. = substantiv

șt. nat. = științe naturale

tehn. = tehnică

text. = industrie textilă

tipogr. = tipografie

V = vest, vestul

vb. = verb

zool. = zoologie

ABA, ABALÉ s.f. țesătură groasă de lână, de obicei albă, din care se confecționează haine țărănești; p. ext. haină făcută din această țesătură; dimie.

ABAC, ABACE s.n. instrument folosit pentru efectuarea de calcule aritmetice simple, alcătuit dintr-un cadru cu vergele pe care se pot deplasa bile colorate.

ABACTERIAN, -Ă, ABACTERIENI, -E adj. care este lipsit de bacterii.

ABAGIU, ABAGII s.m. persoană care se ocupă cu fabricarea, confecționarea și vânzarea abalei.

ABAJUR, ABAJURURI s.n. acope-ritoare de metal, de sticlă, de hârtie, mătase etc. care ferește ochii de lumina unei lămpi sau îndreaptă razele într-o anumită direcție.

ABALIENARE s.f. (med.) pierderea sau diminuare semnificativă a facultăților mintale.

ABANDONA vb. **1.** a părăsi pe cineva; a renunța la ceva. **2.** a renunța la continuarea participării la o întrecere. **3.** a renunța la ceva. **4.** a părăsi ceva în situații de forță majoră; a pleca, a se îndepărta, a părăsi ceva care este sau poate fi considerat periculos. **5.** (fig.) a se lăsa pradă unui sentiment, unei emoții, a se adânci în anumite preocupări.

ABANDON, ABANDONURI s.n. **1.** părăsire a copiilor, a familiilor, etc. de către persoana care are obligația legală de întreținere. **2.** renunțare la un bun sau la un

drept, **3.** renunțare a unui concurent la participarea sau la continuarea participării într-o probă sportivă. **4.** părăsire a unei nave aflate în pericol de scufundare.

ABANDONARE, ABANDONĂRI s.f. părăsire, renunțare.

ABANDONAT, -Ă, ABANDONAȚI, -TE care a fost părăsit.

ABANOS, ABANOȘI s.m. arbore exotic cu lemn greu, tare, foarte durabil, de culoare neagră, folosit pentru fabricarea unor mobile de lux, a unor instrumente muzicale de suflat etc.

ABATAJ, ABATAJE s.n. **1.** operație de extragere a unui mine-reu sau a unei roci dintr-un zăcă-mânt. **2.** sacrificare a animalelor în abator. **3.** operație de doborâre a arborilor în exploatările forestiere. **4.** operație de înclinare a unei nave mici, pentru a scoate din apă o parte din carenă, în vederea reparării, curățării etc.

ABATE, ABAȚI s.m. **1.** superior al unei abații. **2.** titlu onorific acordat unor preoți catolici; persoană care poartă acest titlu.

ABATE vb. **1.** a (se) îndepărta de la direcția inițială sau normală. **2.** a se opri în treacăt undeva sau la cineva.

ABATERE, ABATERI s.f. **1.** îndepărtare de la drumul inițial. **2.** încălcare a unui principiu, a unei reguli. **3.** eroare, greșeală.

ABATESĂ, ABATESE s.f. superioară a unei abații.

ABATIZĂ, ABATIZE s.f. baraj realizat (în păduri) din copaci doborâți cu vârful spre inamic.

ABATOR, ABATOARE s.n. ansam-

blu format din clădirile, instalațiile, terenul etc. unde se sacrifică animalele, în condiții de igienă și salubritate, în vederea obținerii cărnii proaspete destinată alimentației populației și unde se prelucrează uneori subprodusele rezultate.

ABATORIZA vb. a tăia animalele la abator, prelucrând carnea.

ABAȚIE, ABAȚII s.f. instituție religioasă, cu statut special, condusă de un abate sau de o abatesă și care depinde de un episcop sau direct de Papă; mănăstire catolică unde se află această instituție.

ABĂTUT, -Ă, ABĂTUȚI, -TE adj. 1. descurajat, deprimat, mâhnit. 2. doborât.

ABCES, ABCESE s.n. acumulare localizată de puroi; buboi, furuncul.

ABDERIT, ABDERIȚI s.m. om simplu, mărginit și caraghios.

ABDICA vb. 1. a renunța la tron sau la exercitarea puterii supreme (de către un Papă). 2. a renunța la ceva, a ceda (în fața greutăților).

ABDICARE, ABDICĂRI s.f. a renunța, a ceda (în fața greutăților).

ABDOMEN, ABDOMENE s.n. parte a corpului situată între torace și bazin, în care se găsesc stomacul, ficatul, pancreasul, splina și intestinale; (pop.) burtă, pânțece.

ABDOMINAL, -Ă, ABDOMINALI, -E adj. care aparține abdomenului, privitor la abdomen.

ABDOMINALGIE, ABDOMINALGII s.f. durere abdominală.

ABECEDAR, ABECEDARE s.n. manual elementar pentru învățarea scrisului și a cititului.

ABERANT, -Ă, ABERANȚI, -TE adj.

care se îndepărtează de la tipul normal sau corect; nesăbuit, absurd, greșit.

ABERAȚIE, ABERAȚII s.f. 1. abatere de la ceea ce este normal sau corect. 2. ceea ce inadmisibil, absurd; absurditate.

ABHORA vb. a avea ură, dezgust, oroare, aversiune față de cineva sau de ceva.

ABIA adv. 1. cu (mare) greutate; anevoie. 2. foarte puțin, aproape deloc. 3. de foarte puțin timp, tocmai; îndată ce . . . , imediat ce . . . 4. cel puțin; măcar, barem. 5. doar, numai.

ABIL, -Ă, ABILI, -E adj. care este îndemânatic, iscusit, priceput.

ABILITA, vb. a califica o persoană în urma unui examen pentru un post universitar; a atesta.

ABILITATE, ABILITĂȚI s.f. calitatea omului abil; pricepere, iscusință, dibăcie.

ABIOTIC, -Ă, ABIOTICI, -CE adj. care se opune vieții, care este lipsit de viață; incompatibil cu viața.

ABIS, ABISURI s.n. 1. prăpastie adâncă, genune, hău. 2. parte profundă a unui fenomen, a unui proces. 3. adâncime mare.

ABISAL, -Ă, ABISALI, -E adj. 1. care aparține abisului, care se referă la abis. 2. care se află sau care trăiește la mari adâncimi în mări sau în oceane.

ABITAȚIE s.f. dezmembrare a dreptului de proprietate asupra unei case, care conferă titularului dreptul de a folosi și a încasa chiria, fără posibilitatea de a o înstrăina.

ABJECT, -Ă, ABJECȚI, -TE, adj. care comite fapte reprobabile; tică-

los.
ABJECTIE, ABJECTII s.f. faptă, atitudine abjectă, demnă de dispreț; ticăloșie, josnie.

ABJUDECA vb. a anula, a suspenda (un titlu, un drept etc.) printr-o hotărâre judecătorească.

ABJUDECARE, ABJUDECĂRI s.f. (jur.) acțiunea de a abjudeca și rezultatul ei; anulare, suspendare printr-o hotărâre judecătorească a unor titluri de proprietate, a unor drepturi etc.

ABJURA vb. a renega public o credință religioasă, o doctrină, o părere etc.

ABJURARE, ABJURĂRI s.f. renunțare solemnă și definitivă la o altă religie sau doctrină practică până atunci, considerată falsă sau greșită; renegare publică a unei credințe, a unei doctrine, a unei opinii etc.

ABLACTA vb. a înlocui treptat laptele matern în hrănirea sugarului.

ABLAȚIE, ABLAȚII s.f. 1. transportare a materialului rezultat în urma dezagregării solului sau a rocilor. 2. îndepărtare chirurgicală a unui organ, a unui membru al corpului omenesc, a unei tumori etc.

ABLEFARIE, ABLEFARII s.f. (med.) malformație congenitală caracterizată prin absența totală sau parțială a pleoapelor.

ABNEGA vb. a tăgădui, a nega, a renunța la cineva sau ceva.

ABNEGAȚIE s.f. devotament dus până la sacrificiu; renunțare, sacrificiu voluntar.

ABLATIV s.n. caz al declinării în unele limbi, care exprimă despărțirea de un loc, punctul de plecare,

instrumentul, cauza sau altă circumstanță.

ABLUȚIUNE, ABLUȚIUNI s.f. 1. spălare rituală pe corp sau pe o parte a lui, prescrisă de unele religii pentru purificare. 2. spălare sau îmbăiere cu ajutorul dușului.

ABOMINABIL, -Ă, ABOMINABILI, -E adj. înfiorător, groaznic; dezgustător, urât.

ABONA vb. face un abonament la o publicație etc.

ABONAMENT, ABONAMENTE s.n. convenție prin care, în schimbul unei sume, o persoană obține, pe o anumită perioadă, dreptul de a folosi anumite servicii publice, de a asista la spectacole, de a călători cu mijloace publice de transport, de a primi o revistă, un ziar etc.; înscris care atestă această convenție; sumă plătită pentru obținerea acestui drept.

ABONAT, -Ă, ABONAȚI, -TE s.m., s.f., adj. (persoană) care beneficiază de un abonament.

ABORDA, ABORDEZ vb. 1. acosta la țarm; a se alipi de o altă navă, bord la bord. 2. a începe studiarea unei probleme, a trata o problemă, a începe o discuție.

ABORDABIL, -Ă, ABORDABILI, -E adj. care poate fi abordat; accesibil.

ABRACADABRA interj. cuvânt cabalistic căruia i se atribuia puterea magică de a realiza un lucru supranatural.

ABRAZIV, -Ă, ABRAZIVI, -E adj., s.n. care are proprietatea de a roade prin frecare.

ABREVIA vb. a prescurta un cuvânt, un titlu etc.; a nota ceva prin-

BAGA s.f. material obținut din carapacea broaștei țestoase marine utilizat la confecționarea unor obiecte de uz comun și pentru ornamentarea mobilei.

BAGAJ, BAGAJE s.n. totalitatea lucrurilor care se iau într-o călătorie.

BAGATELĂ, BAGATELE s.f. lucru de mică importanță; obiect de mică valoare.

BAGHETĂ, BAGHETE s.f. 1. bețișor din lemn, os, metal etc. cu care dirijorii conduc orchestra sau corul.

2. (bagheta magică) nuielușă vrăjită cu care se produc minuni în povești.

BAHNĂ, BAHNE s.f. loc mlăștinos acoperit cu rogoz sau cu stuf.

BAI, BAIURI s.n. necaz, supărare, încurcătură. • Expr.: Nu-i (niciun) bai (că...) = nu face nimic, nu-mi pasă.

BAIE¹, BĂI s.f. 1. scăldat, îmbăiere.

2. cadă, vas special de îmbăiat; apă de îmbăiat. 3. expunere a corpului (gol), în scop igienic sau curativ, la acțiunea vaporilor de apă, a soarelui, a aerului etc. 4. recipient în care se pune un lichid, o soluție chimică etc. în vederea unor operații tehnice.

BAIE², BĂI s.f. mină (din care se extrag minerale).

BAIEU s.n. bandaj al roții unei biciclete de curse, constituit dintr-o cameră de cauciuc cu pereții subțiri îmbrăcat într-o anvelopă.

BAIONETĂ, BAIONETE s.f. armă formată dintr-o lamă de oțel cu marginile tăioase și ascuțită la un capăt, iar la celălalt capăt cu un mâner, care se poate fixa pe țeava puștii pentru a servi soldatului în lupta corp la corp.

BAIRAM, BAIRAMURI s.n. 1. numele a două mari sărbători musul-

mane. 2. petrecere, chef mare.

BAIȚ, BAIȚURI s.n. soluție cu compoziție variată, folosită la colorarea lemnului, la fixarea coloranților pe fibrele textile, la pregătirea pieilor pentru tăbăcire etc.

BAL, BALURI s.n. petrecere cu dans, organizată seara sau noaptea într-o sală pregătită în acest scop.

BALADĂ, BALADE s.f. creație literară în versuri inspirată de obicei din tradiția istorică sau populară și care redă o faptă eroică, o legendă, o întâmplare istorică etc.

BALADOR, BALADOARE s.n. element de angrenaj al unui schimbător de viteză, compus din una sau mai multe roți dințate.

BALALAICĂ, BALALAICI s.f. instrument muzical rusesc de formă triunghiulară, cu trei coarde; emite sunete prin ciupire.

BALAMUC, BALAMUCURI s.n. casă de nebuni, ospiciu; (fig.) gălăgie mare, larmă, zgomot.

BALANSA vb. a (se) mișca când într-o parte când într-alta; a se leghăna.

BALANSOAR, BALANSOARE s.n. fotoliu prevăzut cu tălpi arcuite, care se poate balansa.

BALANȚĂ, BALANȚE s.f. instrument pentru măsurarea greutății corpurilor prin echilibrarea lor cu greutateți convenționale; cântar. Expr.: A pune în balanță = a cumpăni faptele sau argumentele cuiva în vederea luării unei decizii.

BALAST, BALASTURI s.n. 1. amestec natural de nisip și pietriș, folosit ca material de construcție. 2. strat de pietriș, folosit ca pat elastic

etc. pentru siguranța călătorilor.

BAN¹, BANI s.m. unitate monetară egală cu a suta parte dintr-un leu. • Expr.: Bani de buzunar (sau de cheltuială) = bani destinați cheltuielilor zilnice. • Expr.: Fecior de bani gata = tânăr din familie bogată care risipește bani fără a munci; a arunca banii pe fereastră = a cheltui banii inutil; a nu face doi bani = a nu valora nimic.

BAN², BANI s.m. (titlu și funcție) de mare dregător în Țara Românească după sec. XV; (și în forma de mare-ban) titlu purtat de boierul care guverna Oltenia; cel mai înalt rang boieresc.

BANAL, -Ă, BANALI, -E adj. cunoscut de toată lumea, comun; lipsit de originalitate.

BANANĂ, BANANE s.f. fruct de banan, având culoare galbenă, formă lunguiată, miez cărnos și dulce.

BANĂ, BANE s.f. bucată de lemn, de plută etc., folosită de pescari pentru a marca locul unde au pus carmacele.

BANC¹ s.n. **1.** ridicătură de nisip, pietriș sau nămol formată pe fundul mărilor sau al apelor curgătoare, ajungând uneori până la suprafața apei. **2.** grup de pești, de obicei de aceeași specie, vârstă și mărime.

BANC² s.n. **1.** masă sau platformă pe care pot fi montate dispozitive, utilaje, instalații folosite pentru efectuarea unor operații. **2.** postament, suport care susține o mașină-unealtă.

BANC³ s.n. **1.** numele unui joc de cărți. **2.** glumă; anecdotă.

BANCĂ, BĂNCI s.f. scaun îngust și

lung (cu sau fără spetează), pe care se pot așeza două sau mai multe persoane. • Expr.: Pe băncile școlii = la școală; a sta (sau a rămâne) în banca sa = a sta la locul său, a nu acționa.

BANCHET, BANCHETE s.n. masă festivă, la care se sărbătorește o persoană sau un eveniment.

BANCHETĂ, BANCHETE s.f. bancă mică (capitonată) fără spetează sau canapea montată în autovehicule, pe care stau oamenii. **2.** porțiune orizontală și relativ îngustă, amenajată în lungul unui trasament sau al unui taluz.

BANCHINĂ, BANCHINE s.f. grindă de lemn așezată pe sol și pe care se sprijină stâlpii unei schele.

BANCHIZĂ, BANCHIZE s.f. **1.** îngrămădire de ghețuri plutitoare, formate în regiunile polare de-a lungul țărmurilor mării. **2.** element de susținere, construit la baza unui puț de mină în curs de săpare, destinat să susțină zidăria de deasupra până când aceasta face priză.

BANCNOTĂ, BANCNOTE s.f. billet de bancă cu acoperire în aur.

BANCRUTA vb. a da faliment.

BANDAJ, BANDAJE s.n. fâșie de pânză sau de tifon folosită la protejarea unei răni.

BANDARE s.f. înclinare transversală a unei nave sub acțiunea valurilor, a vântului etc.

BANDĂ¹, BANDE s.f. **1.** grup de răufăcători care acționează sub conducerea unui șef. • (glumeț) grup de prieteni. **2.** (înv.) ceată de soldați aflați sub aceeași bandieră. **3.** trupă de muzicanți, fanfară, taraf de lău-

TRIȘCĂ, TRIȘTE s.f. vechi instrument muzical de suflat, făcut din trestie, soc.

TRIUMF, TRIUMFURI s.n. victorie, biruință, izbândă.

TROFEU, TROFEE s.n. 1. pradă de război capturată de la inamic. 2. armura unui dușman învins, așezată pe un trunchi de copac, în semn de victorie. 3. cupă, obiect ornamental oferit învingătorului.

TROGLODIT, -Ă, TROGLODIȚI, -TE s.m., s.f. om care trăiește în caverne; om primitiv, grosolan, necivilizat.

TROIAN, TROIENE s.n. îngrămadire mare de zăpadă, adusă de vânt; nămete.

TROMBON, TROMBOANE s.n. instrument muzical de suflat, mai mare decât trompeta și întrebuițat în fanfare.

TROMPETĂ, TROMPETE s.f. instrument muzical de suflat, alcătuit dintr-un tub de alamă îndoit de două ori și terminat la un capăt cu o deschizătură în formă de pâlnie; goarnă.

TRON, TRONURI s.n. scaun, jilț pe care stau monarhii la ceremonii; simbol al domniei.

TROP, TROPI s.m. figură de stil. care constă în întrebuițarea unui cuvânt cu un sens diferit de cel obișnuit.

TROPĂI vb. a face zgomot lovind pământul cu picioarele sau cu copitele; (fam.) a juca, a dansa.

TROPIC¹, TROPICE s.n. 1. fiecare dintre cele două paralele situate la latitudinea de 23°27' nord sau sud de ecuatorul terestru. 2. (la pl.) zonă, regiune aflată în jurul celor două tropice (1). • Loc adj. De tropice = din

regiunea tropicală.

TROPIC², -Ă, TROPICI, -CE adj. (livr.) referitor la tropi; figurat, metaforic.

TROPICAL, -Ă, TROPICALI, -E adj. care ține de tropice, care se află în regiunea tropicelor, specific tropicelor. • Căldură tropicală = căldură dogoritoare, caniculară.

TRUDI vb. a munci din greu pentru a îndeplini ceva; a-și da osteneala; a se sili, a se osteni.

TRUFAȘ, -Ă, TRUFAȘI, -E adj. foarte mândru, orgolios, arogant, îngâmfat, înfumurat.

TRUNCHI, TRUNCHIURI s.n. partea cea mai groasă a unui copac, cuprinsă între rădăcină și locul unde pornesc ramurile principale; tulpină.

TRUPĂ, TRUPE s.f. 1. colectiv de actori al unui teatru. 2. unitate de militari în termen.

TRUPEȘ, -Ă, TRUPEȘI, -E adj. voinic, zdravăn; bine făcut.

TSUNAMI s.n. val oceanic format la mal, generat de un seism sau de o erupție vulcanică.

TUBĂ, TUBE s.f. instrument muzical de suflat din alamă, cu cel mai grav registru dintr-o orchestră simfonică, format dintr-un pavilion larg, un tub conic răsucit și un mecanism de pistoane.

TUBERCUL, TUBERCULI s.m. tulpină subterană (la cartof ș. a.).

TUCAN, TURCANI s.m. pasăre cățăraătoare, din regiunile tropicale, cu ciocul mare, puternic și cu penajul viu colorat.

TUFĂ, TUFE s.f. arbust cu ramuri dese care pornesc direct de la rădăcină; grup de flori, de lăstari etc.

chis, cu florile albe, roz sau roșii.

T

ȚAMBAL, ȚAMBALE s.n. instrument muzical popular, alcătuit dintr-o cutie de rezonanță cu coarde de metal, duble care sunt lovite cu două ciocănele speciale.

ȚANC s.n. (în loc. adv.) la țanc = la timp, exact când trebuie, la momentul potrivit.

ȚANDĂRĂ, ȚANDĂRI s.f. bucată (mică, subțire și lunguiată) care se desprinde sau sare dintr-o piatră, dintr-un lemn etc. prin spargere sau cioplire; așchie, surcea. • Expr.: A-i sări (cuiva) țandăra = a se înfuria, a se mânia.

ȚANȚOȘ, -Ă, ȚANȚOȘI, -E adj. mândru, semeț, fudul.

ȚAP, ȚAPI s.m. masculul caprei. • Expr.: (fam.) Țap ispășitor = persoană asupra căreia se aruncă greșelile altora.

ȚAPINĂ, ȚAPINE s.f. unealtă formată dintr-o cange fixată într-o coadă de lemn, întrebuințată la manevrarea buștenilor.

ȚAR, ȚARI s.m. (în evul mediu și în epoca modernă) titlu dat monarhilor Rusiei, și regilor Bulgariei și ai Muntenegrului; persoană care purta acest titlu.

ȚARĂ, ȚĂRI s.f. **1.** teritoriu locuit de un popor, organizat din punct de vedere administrativ și politic, într-un stat. • Expr.: a pune țara la cale = a organiza; a discuta o problemă importantă; de peste șapte (sau nouă)

mări și șapte (sau nouă) țări = dintr-un loc foarte îndepărtat. **2.** regiune, ținut, teritoriu. **3.** patrie. **4.** locuitorii unei țări; popor, norod.

ȚARC, ȚARCURI s.n. **1.** loc îngrădit unde se închid sau se adăpostesc animalele; ocol(2). **2.** îngrăditură, împrejmuire, gard de nuiele, de spini etc. făcut în jurul unei clăi de fân pentru a o feri de vite.

ȚARINĂ, ȚARINI s.f. câmp cultivat, ogor, arătură, glie.

ȚARISM s.n. formă de guvernământ monarhică în care puterea supremă aparține țarului; regimul țarist.

ȚĂCĂNI vb. a produce un zgomot ritmic, repetat, prin ciocănituri, pocnituri.

ȚĂNDĂRI vb. a sfărâma în bucăți.

ȚĂRAN, ȚĂRANI s.m. om de la țară a cărui ocupație principală este agricultura; sătean.

ȚĂRÂNĂ s.f. pământ sfărâmat mărunț.

ȚĂRM, ȚĂRMURI s.n. **1.** fâșie îngustă de pământ de-a lungul unei ape mari, mai ales de-a lungul unei mări. **2.** (fig.) ținut, tărâm.

ȚĂRUȘ, ȚĂRUȘI s.m. par scurt și ascuțit la un capăt, care se înfige în pământ și servește pentru a se fixa sau a se lega ceva de el sau pentru a stabili un hotar, o linie.

ȚĂFNOS, -OASĂ, ȚĂFNOȘI, -OASE adj. **1.** îngâmfat, arogant. **2.** supărăcios, arțăgos.

ȚĂNC, ȚĂNCI s.m. copil mic; copilăș, băiețuș; plod.

ȚĂNȚAR, ȚĂNȚARI s.m. insectă cu corpul lung, aripi înguste, picioare lungi și subțiri, se hrănește cu sânge. • Expr.: A face din țânțar armă-